

ASES IV. INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

CONFERENCE BOOK

EDITOR: ASSOC. PROF. BURCU GEZER SEN

ASES

IV. INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DECEMBER 17-19, 2022

ESKISEHIR, TURKIYE

EDITOR: ASSOC. PROF. BURCU GEZER SEN

COPYRIGHT © 2022

BY ASES CONGRESS ORGANIZATION

PUBLISHING COMPANY LIMITED

ALL RIGHTS RESERVED . NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED, DISTRIBUTED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, INCLUDING PHOTOCOPYING, RECORDING OR OTHER ELECTRONIC OR MECHANICAL METHODS, WITHOUT THE PRIOR WRITTEN PERMISSION OF THE PUBLISHER, EXCEPT IN THE CASE OF BRIEF QUOTATIONS EMBODIED IN CRITICAL REVIEWS AND CERTAIN OTHER NONCOMMERCIAL USES PERMITTED BY COPYRIGHT LAW. ASES CONGRESS ORGANIZATION PUBLISHING® IT IS RESPONSIBILITY OF THE AUTHOR TO ABIDE BY THE PUBLISHING ETHICS RULES.

ASES PUBLICATIONS – 2022©

LICANCE KEY: 2022/ 63715

26.12.2022

ISBN: 978-605-72042-4-0

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR AKTARIM
ARAÇLARI: MAKALE VE TEZLER ÜZERİNE BİR İNCELEME**
**CULTURAL TRANSFER TOOLS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN
LANGUAGE: A REVIEW ON ARTICLES AND THESIS**

Ahmet DEMİREL¹

**¹Arş. Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi, <https://orcid.org/0000-0003-2249-565X>**

Özet

Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçları ile ilgili makale ve tezlerin incelenerek bu çalışmalarda kültür aktarımında başvurulan araçları toplu bir biçimde ortaya koymak ve böylece başka hangi araçlardan yararlanılabileceğine yönelik çıkarımlar yapmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda nitel araştırma yaklaşımı benimsenen araştırmada doküman incelemesine başvurularak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçlarını ele alan makale ve tezler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda bu makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı aracı olarak ele alınan araçlar toplu bir biçimde ortaya konmuştur. Daha sonra bu araçlardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında başka hangi araçlardan yararlanılabileceğine ilişkin çıkarımlarda bulunulmuştur. Araştırma bulgularına göre incelenen makale ve lisansüstü tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak en sık ele alınan araçlar kitaplar ve metinlerdir. Bununla birlikte bulgulara göre incelenen makale ve tezlerde filmler gibi görsel işitsel araçların, atasözleri ve deyimler gibi kalıplaşmış sözlerin, gezi gözlem etkinlikleri ve kültür günleri gibi çeşitli etkinliklerin, fıkra ve türkü gibi edebî ürünlerin, müzeler ve tarihî mekânlar gibi farklı ortamların ve dijital öyküleme gibi uygulamaların da kültür aktarım aracı olarak ele alındığı görülmüştür. Bu bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak anı, roman, biyografi, günlük gibi edebî ürünlerden, tiyatro ve seyirlik oyunlar gibi seyirciler önünde gerçekleştirilen oyunlardan, kültür turları ve film günleri gibi etkinliklerden, diziler ve belgeseller gibi görsel işitsel araçlardan da yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Dolayısıyla bu gibi araçlardan da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında nasıl yararlanılabileceğini ele alan araştırmaların yapılması alana katkı sunacaktır.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültür aktarımı, kültür aktarım araçları

Abstract

In this research, it is aimed to examine the articles and theses related to cultural transfer tools in teaching Turkish as a foreign language, to reveal the tools used in cultural transfer in these studies, and thus to make inferences about which other tools can be used. In this direction, in this research, which adopts a qualitative research approach, articles and theses that deal with cultural transfer tools in teaching Turkish as a foreign language were examined by applying document analysis. As a result of the examinations, the tools that are considered as a cultural

transfer tool in teaching Turkish as a foreign language in these articles and theses have been put forward collectively. Then, based on these tools, inferences were made about which other tools could be used in the context of cultural transfer in teaching Turkish as a foreign language. In the articles and theses examined according to the research findings, the most frequently mentioned tools as a cultural transfer tool in teaching Turkish as a foreign language are books and texts. In addition, mentioned tools as culture transfer tools in the articles and theses examined according to the findings are as follows: Audio visual aids such as films, formulaic expression such as proverbs and idioms, various activities such as travel-observation and culture days, literary products such as anecdotes and folk songs, different environments such as museums and historical places, and applications such as digital storytelling. These findings indicate that the following can also be used as a cultural transfer tool in teaching Turkish as a foreign language: Literary products such as memoir, novel, biography, diary; plays such as theatre and theatrical plays; events such as cultural tours and movie days; audio visual aids such as series and documentaries. Therefore, conducting research on how such tools can be used in the context of cultural transfer in teaching Turkish as a foreign language will contribute to the field.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, cultural transfer, cultural transfer tools

1. GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öncelikle dil öğretimi ön plana çıkmaktadır ancak öğretim sürecine dâhil olan farklı bileşenler de bulunmaktadır. Bu bileşenlerden biri de kültürdür (Moralı ve Göçer, 2019). Dil ve kültür birbirinin ayrılmaz parçasıdır. Dil kültürü, kültür de dili etkilemektedir. Bir dili konuşanların kültürü o dili konuşanların duygularını ve düşüncelerini etkileyecektir. Bunlar ise o dili konuşanların söz varlığına, diline yansıtacaktır. Dolayısıyla bir dili öğrenirken o dili konuşanların kültürünü bilmek o dili konuşanların hissettiklerinin ve düşündüklerinin farkına varılmasına yardımcı olabilir. Bu ise o dilin daha kolay bir biçimde öğrenilmesine ve daha doğru bir biçimde kullanılmasına katkı sağlayacaktır. Nitekim İşcan (2017) bir yabancı dili öğrenenlerin dilini öğrendikleri ülkenin kültürel özelliklerini de öğrenmelerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Memiş (2016) ise dil ve toplumun birlikte gelişerek şekillendiğini belirterek yabancı bir dili tam olarak öğrenmenin hedef dili kullanan toplum gibi düşünebilmeyi gerektirdiğini, bununsa kültürün öğrenilmesi ile mümkün olduğunu belirtmiştir. Aksi hâlde kültür öğretimine gereken önem verilmediğinde öğrenenlerin dil becerilerini geliştirmek ve onların öğretilen dili tam olarak doğru bir biçimde kullanabilmelerini sağlamak mümkün olmayabilir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı üzerinde durulması gereken önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültür aktarımı, bir millete ait kültürel özelliklerin yeni nesillere anlatılması, kavratılması ve benimsetilmesidir (Melanlıoğlu, 2008). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan araçlar kültür aktarımında başarıyı etkileyen önemli unsurlardır. Kültür aktarımında başarı yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türk kültürünü daha iyi tanımalarına yardımcı olacaktır. Bu durum ise Türkçenin daha kolay bir şekilde öğrenilmesini ve daha doğru bir biçimde kullanılmasını sağlayabilir. Nitekim Boylu (2014) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür öğretiminin üzerinde önemle durulan bir konu olduğuna vurgu yaparak “dil kültürüyle birlikte öğrenilir” ifadesinin kültürün dilden ayrılamayacağını ve dil öğretiminde kültürün önemini açıkça ifade ettiğini vurgulamıştır. Kalenderoğlu (2015) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde seviyeler göz önünde bulundurularak Türk kültürüne ait unsurların verilmesinin hem dil öğrenme sürecini hızlandırabileceğini hem de dil öğrenenlerin içinde bulunduğu ortama alışmalarını sağlayabileceğini belirtmiştir. Tüm bunlar

yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür boyutunun göz ardı edilmemesi gerektiğinin göstergeleridir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültür boyutunda işe koşulabilecek araç ve gereçlerin bilinmesi ve bu araç gereçlerden nasıl yararlanılabileceğine ilişkin araştırmaların yapılması son derece önem arz etmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültür aktarımı boyutunda farklı araç ve gereçlerin işe koşulduğu veya önerildiği birçok çalışma (ör. Barcın, 2018; Çelik, 2021; İşcan, 2017; Özdemir, 2013; Tanrikulu ve Çelik, 2019; Yavuzel, 2020; Yeşilyurt, 2019; Yigit, 2020) gerçekleştirilmiştir. Örneğin Özdemir (2013) yabancılara Türkçe ve Türk kültürü öğretimi sürecinde folklor malzemelerinden yararlanılabileceğini ifade etmiştir. Öte yandan İşcan (2017) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak Türk filmlerinden yararlanılabileceğini dile getirmiştir. Ancak alanyazın incelendiğinde gerçekleştirilen çalışmalardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı amacıyla kullanılabilecek araçların toplu bir biçimde ortaya konduğu bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmada makalelerden ve lisansüstü tezlerden hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında kullanılan veya önerilen araç-gereçlerin toplu bir biçimde ortaya konması amaçlanmıştır. Böylece söz konusu bağlamda başka ne tür araçlara başvurulabileceğine ilişkin çıkarımların da yapılması hedeflenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Nitel araştırma yaklaşımı benimsenen bu araştırmada doküman analizine başvurulmuştur. Doküman analizi yöntemi araştırma verilerinin kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanmasını, gözden geçirilmesini ve sorgulanmasını içeren bilimsel araştırma yöntemidir. Bu yöntem diğer araştırma yöntemlerinin tamamlayıcısı olarak kullanılabileceği gibi aynı zamanda tek başına bir yöntem olarak kullanılabilir (Sak, vd., 2021). Doküman analizi, araştırılan konu ile ilgili dokümanların bilimsel esaslara uygun bir biçimde incelenmesi anlamına gelir (Kıral, 2020).

2.2. Veri Seti

Bu araştırmanın veri setini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçlarını ele alan makale ve lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Söz konusu tezlere YÖK tez merkezinden erişilirken makalelere Google akademik tarama motoru aracılığı ile gerçekleştirilen taramalarla erişim sağlanmıştır. Gerçekleştirilen taramalar sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültür boyutuyla ilgili 18 lisansüstü tez ile 19 makaleye erişilmiştir. Ancak bunların içerisinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı amacı ile başvurulabilecek farklı araçları ele alan on iki (12) lisansüstü tez ve on dört (14) makale araştırmanın kapsamına uygun bulunarak veri setine dâhil edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri seti içerisinde yer alan tezlere YÖK tez merkezinden “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür” ve “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı” anahtar kelimeleri ile tarama yapılarak ulaşılmıştır. Makalelere ise Google akademik tarama motorunda aynı anahtar sözcüklerle yapılan tarama ile ulaşılmıştır. Tarama sonucunda elde edilen bütün tez ve makaleler öncelikle bir klasörde toplanmıştır. Daha sonra bütün bu makale ve tezler tek tek incelenerek içerisinde yabancı dil

olarak Türkçe öğretiminde başvurulabilecek farklı kültür aktarım araçlarını ele alanlar veri setine alınmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizinde yapılan temel işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucuların anlayabileceği bir şekilde sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada elde edilen veriler temalar çerçevesinde bir araya getirilerek sunulmuştur.

3. BULGULAR

Elde edilen bulgular incelenen makale ve tezlerde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçların kitaplar (f=8), metinler (f=5), atasözleri/deyimler/kalıp sözler (f=3), edebî ve sanatsal ürünler (f=3), filmler (f=3), etkinlikler (f=2), ortamlar/uygulamalar (f=2) olmak üzere altı başlık hâlinde toplanabileceğini göstermiştir. Aşağıda yer alan Tablo 1’de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak kitapları ele alan makale ve tezlere yer verilmiştir:

Tablo 1

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak kitapları ele alan çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
	Ders kitapları	Ertuğrul, M. (2015). <i>Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
	Ders kitapları	İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). <i>Aydın TÖMER Dil Dergisi</i> , 3(1), 47-66.
	Ders kitapları	Özgat Tatan, O. (2018). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (A1-A2 düzeyi)</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
	Ders kitapları	Sayid Açıkgöz, E. (2018). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitabı: (A1-A2 Düzeyi)</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
Kitaplar	Ders kitapları	Sever, P. (2019). <i>Yeni Hitit dil öğretim seti ile Yedi İklim dil öğretim setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
	Ders kitaplarındaki görseller	Kaplan, K. (2021). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti (Temel Seviye A1) Ders Kitabında Kullanılan Görsellerle Sağlanan Kültür Aktarımının Değerlendirilmesi. <i>Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi</i> , 4(1), 78-92.
	Ders kitaplarındaki atasözü ve deyimler	Demirtaş, İ. (2021). <i>Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin kültür aktarımına katkısı</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
	Broşürler	Tanrıkulu, L., & Çelik, S. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde broşürlerin kültür aktarımında kullanımı. <i>Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları</i>

Tablo 1 incelendiğinde makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak sıklıkla ele alınan kitapların ders kitapları olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda ders kitaplarındaki görsellerin veya atasözü ve deyimlerin de kültür aktarım aracı olarak ele alındığı çalışmalar görülmektedir. Bunların dışında broşürlerin de kültür aktarım aracı olarak ele alındığı bir çalışma olduğu görülmektedir. İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak sıklıkla ele alınan araçlardan biri de metinlerdir. Kültür aktarım aracı olarak metinlerin ele alındığı araştırmalar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak metinleri ele alan çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
	Metinler	Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. <i>Turkish Studies</i> , 5(4), 221-235.
	Efsane türündeki metinler	Dağdeviren, İ. (2019). <i>Yabancılarla Türkçe öğretiminde efsane türü metinlerden hareketle kültür aktarımının değerlendirilmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
Metinler	Yazınsal metinler	Keskin, F. (2010). <i>Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi.
	Anadolu hikâyeleri adlı metinler	Sancar, E. S. (2021). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Anadolu Hikâyeleri adlı metinlerin kültür aktarımı açısından değerlendirilmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
	Şiirler	Polat, Ö. S., & Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şiir etkinliklerinin kültürel işlevi. <i>Turkish Studies (Elektronik)</i> , 10(7), 815-834.

Tablo 2 incelendiğinde makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak efsane, hikâye ve şiir türlerindeki metinlerin ve yazınsal metinlerin ele alındığı görülmektedir. İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan biri de atasözleri/deyimler/kalıp sözlerdir. Kültür aktarım aracı olarak atasözleri/deyimler/kalıp sözlerin ele alındığı makaleler ve lisansüstü tezler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözleri/deyimleri/kalıp sözleri ele alan çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
Atasözleri/Deyimler/	Atasözleri ve deyimler	Barçın, S. (2018). Türk soylulara Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözleri ve deyimlerin kullanımı: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe Öğretimi ders kitabı (B1

Kalıp sözler	seviyesi). <i>Aydın TÖMER Dil Dergisi</i> , 3(2), 1-16.
Divânü Lugâti't-Türk'te yer alan atasözleri	Öztürk, A. G. (2015). <i>Divânü Lugâti't-Türk'te yer alan atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına katkısı üzerine bir değerlendirme</i> (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi.
Kalıp sözler	Bayraktar, S. (2019). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir kültür aktarım aracı olarak kalıp sözler</i> (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Tablo 3 incelendiğinde araştırma kapsamında incelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözlerinin, deyimlerin ve kalıp sözlerin ele alındığı görülmektedir. İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan bir diğeri de filmlerdir. Kültür aktarım aracı olarak filmlerin ele alındığı çalışmalar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Kültür aktarım aracı olarak filmlerin ele alındığı çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
	Filmler	İşcan, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma. <i>Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi</i> , 58, 437-452.
Filmler	Türk filmleri	Kalenderoğlu, İ. ve Çekici, Y. E. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği. <i>Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi</i> , 2(2), 47-57.
	Reklam filmleri	Mutlu H. H. & Süğümlü Ü. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde reklam filmlerinin farklı beceri ve seviyelerde kullanımı. <i>Turkish Studies (Elektronik)</i> , 13(27), 1039-1053.

Tablo 4'te yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerin ele alındığı çalışmalar yer almaktadır. Tablo incelendiğinde üç farklı makalede filmlerin ele alındığı bu makalelerden birinde Neşeli günler filmi örneğinden diğeri ise reklam filmlerinden hareket edildiği görülmektedir. İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan bir diğeri de etkinliklerdir. Kültür aktarım aracı olarak etkinliklerin ele alındığı çalışmalar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Kültür aktarım aracı olarak etkinliklerin ele alındığı çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
Etkinlikler	Gezi-gözlem etkinlikleri	Çelik, H. & Genç, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir motivasyon ve kültür aktarım aracı: Gezi-gözlem etkinlikleri. <i>Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi</i> , 4 (1), 42-53.

Kültür günleri Yazıcı, E., & Göktentürk, T. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yeni bir model: Kültür Günleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 48-77.

Tablo 5 incelendiğinde makale ve tezlerde gezi gözlem etkinliklerinin ve kültür günlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan etkinlikler olduğu görülmektedir.

İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan biri de edebî ve sanatsal ürünlerdir. Kültür aktarım aracı olarak bu ürünlerinin ele alındığı çalışmalar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Kültür aktarım aracı olarak edebî ve sanatsal ürünlerin ele alındığı çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
Edebî ve sanatsal ürünler	Fıkralar	Yeşilyurt, E. T. (2019). <i>Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımında Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesinde değerlendirilmesi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
	Türküler	Yavuzel, T. S. (2020). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel aktarım açısından türkülerin önemi</i> (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi.
	Şarkılar	Keskin, F. (2011). Using Songs as Audio Materials in Teaching Turkish as a Foreign Language. <i>Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET</i> , 10(4), 378-383.

Tablo 6 incelendiğinde makale ve tezlerde fıkraların, türkülerin ve şarkıların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan edebî ve sanatsal ürünler olduğu görülmektedir.

İncelenen makale ve tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan biri de ortamlar ve uygulamalardır. Kültür aktarım aracı olarak ortamların ve uygulamaların ele alındığı makaleler ve lisansüstü tezler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Kültür aktarım aracı olarak ortamların ve uygulamaların ele alındığı çalışmalar

Araç	Alt araç	Kaynak
Ortam ve Uygulamalar	Müzeler	Gün, M. & Çeri N. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımında müzelerin kullanılması. <i>Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature</i> , 7(4), 1275-1291.
	Dijital öyküleme	Türkben, T., & Alptekin, E. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Öyküleme Aracılığıyla Kültürel Öğelerin Aktarımı. <i>Aydın TÖMER Dil Dergisi</i> , 7(1), 23-58.

Tablo 7' ye göz önüne alındığında bir makalede müzelerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak kullanılabilir ortamlar olarak ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte başka bir makalede ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak dijital öykülemenin ele alındığı görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili makale ve lisansüstü tezlerde kültür aktarımı amacıyla birçok farklı aracın ele alındığını göstermiştir. Bulgular makale ve tezlerde kültür aktarımı bağlamında ele alınan bu araçların kitaplar, metinler, atasözleri/deyimler/kalıp sözler, filmler, etkinlikler, edebî ve sanatsal ürünler, ortamlar ve uygulamalar olmak üzere altı başlık hâlinde toplanabileceğini göstermiştir. Morali ve Göçer (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmenlerin kültür paylaşımı amacı ile ders kitapları, geleneksel eşyalar, resim, video gibi birçok farklı araçtan yararlandığına işaret etmektedir. Tüm bunlar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı aracı ile çok çeşitli araçlardan yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı amacıyla hangi araçların daha etkili olduğunu ve başka ne gibi araçlara başvurulabileceğini araştıran çalışmaların gerçekleştirilmesi alana katkı sunacaktır.

Elde edilen bulgulara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili makale ve lisansüstü tezlerde kültür aktarım aracı olarak en sık ele alınan materyaller ders kitapları ve metinlerdir. İşcan ve Yassıtaş (2018) yabancı dil ders kitaplarının o dili konuşanların özelliklerini yansıttığını ve o dile ait kültürün taşıyıcılığını yaptığını belirtmiştir. Ayrıca Okur (2013) millî kültürün ve folklorun aktarımında Türkçe ders kitaplarının işlevsel olarak kullanılması gereken araçlar olduğuna işaret etmiştir. Morali ve Göçer (2019) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür paylaşımına yönelik öğretmen görüşleri üzerine gerçekleştirdiği araştırmada öğretmenlerin kültür paylaşım aracı olarak ders kitaplarını önemstediklerini ve metinleri kullandıklarını belirtmiştir. Tüm bunlar göz önüne alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ders kitaplarının işlevsel olarak hazırlanması ve ders kitapları ile birlikte bu kitaplarda kullanılacak metinlerin seçimine de önem verilmesi gerektiği söylenebilir. Bu noktada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılacak ders kitaplarının ve metinlerin Türk kültürünü doğru bir biçimde yansıtacak nitelikte olmasına özen gösterilmelidir.

Elde edilen bulgulara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili makale ve lisansüstü tezlerde ders kitapları ve metinler dışında kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan biri de atasözleri, deyimler gibi kalıp sözlerdir. Barçın (2018) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kültür aktarımı bağlamında kültüre dair izler taşıyan atasözleri ve deyimlerin yararlanılabilecek önemli araçlar olduğunu belirtmiştir. Öztürk (2015) ise atasözleri ve deyimlerin Türk kültürünü ve bilgi birikimini yansıtan kalıp sözler olduğunu vurgulayarak yabancılara Türkçe öğretiminde bu araçlardan yararlanılabileceğini vurgulamıştır. Atasözleri ve deyimlerimiz Türk milletinin binlerce yıllık deneyimine ve gözlemine dayanarak söylenmiş sözlerdir. Dolayısıyla Türk kültüründen ve deneyimlerinden izler taşımaktadır. Bu yönüyle kültür aktarımında başvurulabilecek araçlar içerisinde yer almaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında gerek ders kitaplarında gerek ders kitapları dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde atasözü ve deyimlere başvurulabilir. Ancak öğretim sürecinde atasözü ve deyimlerin düzenli bir biçimde, sistematik olarak ele alınması Türk kültürünün aktarımı açısından daha yararlı olabilir. Örneğin kültür boyutunda Türk misafirperverliği konusu ele

alınacaksa o konuyla ilgili atasözlerinin ve deyimlerin listeleri hazırlanarak bu listelerdeki atasözleri ve deyimler derste sistemli bir şekilde ele alınabilir.

Bulgulara göre makale ve lisansüstü tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan biri de Türk filmleridir. Kraiser (2011) filmlerin bir dili konuşanların kıyafetleri, kırsal ve kentsel konutları gibi kültüründen izler taşıyan unsurlar hakkında fikir verebileceğini, bu nedenle öğrenenlerin başka bir kültürü tanıması için kullanılabileceğini belirtmiştir. İşcan (2017) ise Türk filmlerinin pek çok bakımdan Türk kültürünü yansıtan araçlar olduğunu vurgulayarak bu araçlardan yararlanılabileceğini belirtmiştir. Öte yandan Kalenderoğlu ve Çekici (2017) gerçekleştirdikleri çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin kültür aktarım işlevini yerine getirebileceğini “Neşeli günler” filmi üzerinden göstermiştir. Benzer şekilde Mutlu ve Süğümlü (2018) gerçekleştirdikleri çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel unsurların öğretilmesi amacı ile reklam filmlerinden yararlanılabileceğini belirtmiştir. Tüm bunlar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin kültür aktarımı amacına hizmet edebileceğini göstermektedir. Öte yandan tüm bunlar dizilerden ve belgesellerden de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Ancak kullanılacak filmlerin, dizilerin veya belgesellerin niteliği ve seçimi burada önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Türk kültürünü doğru bir biçimde yansıtmayan filmler, diziler veya belgeseller tam tersi bir amaca hizmet ederek Türk kültürünün yanlış bir biçimde öğrenilmesine yol açabilir.

Bulgulara göre makale ve lisansüstü tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan bir diğeri etkinliklerdir. Çelik ve Genç (2019) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak gezi-gözlem etkinliklerinden yararlanılabileceğini belirtmiştir. Öte yandan Yazıcı ve Göktentürk (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulguları yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında kültür günlerinden yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Bunlar göz önüne alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel paylaşımın sağlanması amacıyla kültür turları, tarihi geziler, anma etkinlikleri gibi çeşitli etkinliklerden yararlanılabileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecinde kültür paylaşımı aracı olarak başka hangi etkinliklerin düzenlenebileceğini ortaya koyan araştırmaların gerçekleştirilmesi adına katkı sunabilir. Bulgulara göre makale ve lisansüstü tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan bir diğeri edebî ve sanatsal ürünlerdir. Yeşilyurt (2019) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı bağlamında fıkralardan yararlanılabileceğine işaret etmiştir. Öte yandan Yavuzel (2020) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak türkülerden yararlanılabileceğini belirtmiştir. Benzer şekilde Keskin (2011) de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şarkıların kullanılabileceğini dile getirmiştir. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kültür aktarımı boyutunda Yigit (2020) gölge oyunlarından, Çelik (2021) fütüvvetnâmelerden yararlanılabileceğine işaret etmiştir. Tüm bunlar Türk kültürünü yansıtan edebî ve sanatsal eserlerden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür paylaşımı amacıyla yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Bu noktada Türk kültürü hakkında fikir veren resimlerden, müziklerden, tiyatro, roman gibi eserlerinden de yararlanılabilir. Bu nedenle hangi seviyelerde hangi eserlerden yararlanılabileceğini ele alan araştırmaların gerçekleştirilmesi alanyazına katkı sunacaktır. Bulgulara göre makale ve lisansüstü tezlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak ele alınan araçlardan bir diğeri de Türk kültürünü yansıtan, Türk kültürü hakkında fikir veren ortam ve uygulamalardır.

Gün ve Çeri (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışma bir milletin kültürüne ait izleri bünyesinde barındıran müzelerden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı amacıyla yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Öte yandan Türkben ve Alptekin (2022) kültür aktarım sürecinde dijital öyküleme uygulamasından yararlanılabileceğine işaret etmiştir. Bunlar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sergiler ve tarihi mekânlar gibi Türk kültürü hakkında fikir verebilecek ortamlardan da yararlanılabileceğine işaret etmektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başka ne gibi ortamlardan veya uygulamalardan yararlanılabileceğinin araştırılması önem kazanmaktadır.

5. KAYNAKLAR

- Barcın, S. (2018). Türk soylulara Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözleri ve deyimlerin kullanımı: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe Öğretimi ders kitabı (B1 seviyesi). *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Bayraktar, S. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir kültür aktarım aracı olarak kalıp sözler* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221-235.
- Boylu, E. (2014). Dil-kültür ilişkisi ve İran'da Türkçe öğretimine etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(4), 19-28.
- Çelik, H. & Genç, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir motivasyon ve kültür aktarım aracı: Gezi-gözlem etkinlikleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 4 (1), 42-53.
- Çelik, H. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım kaynakları/fütüvvetnâmeler*. Uluslararası Prof. Dr. A. Halûk Dursun Türk Kültürü Sempozyumu, 40-46. Ankara.
- Dağdeviren, İ. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde efsane türü metinlerden hareketle kültür aktarımının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Demirtaş, İ. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin kültür aktarımına katkısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Ertuğrul, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Gün, M. & Çeri N. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımında müzelerin kullanılması. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 7(4), 1275-1291.
- İşcan, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 58, 437-452.
- İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.

- Kalenderoğlu, İ. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Temel Düzey (A1, A2) Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(12).
- Kalenderoğlu, İ. ve Çekici, Y. E. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2(2), 47-57.
- Kaplan, K. (2021). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti (Temel Seviye A1) Ders Kitabında Kullanılan Görsellerle Sağlanan Kültür Aktarımının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4(1), 78-92.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Keskin, F. (2011). Using Songs as Audio Materials in Teaching Turkish as a Foreign Language. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 10(4), 378-383.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 170-189.
- Kaiser, M. (2011). New approaches to exploiting film in the foreign language classroom. *L2 Journal*, 3(2), 232-249.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 64-73.
- Memiş, M. R. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *Turkish Studies*, 11(9), 605-616.
- Moralı, G., & Göçer, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür paylaşımına yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1115-1129.
- Mutlu H. H. & Süğümlü Ü. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde reklam filmlerinin farklı beceri ve seviyelerde kullanımı. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(27), 1039-1053.
- Okur, A. (2013). Millî kültür ve folklorun Türkçe ders kitapları aracılığıyla aktarımı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 11, 878- 904.
- Özdemir, C. (2013). Dil-kültür ilişkisi: Folklor ürünlerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yeri ve işlevi. *Millî Folklor*, 25 (97), 157-166.
- Özgat Tatan, O. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (A1-A2 düzeyi)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Öztürk, A. G. (2015). *Divânü Lugâti't-Türk'te yer alan atasözlerinin yabancılarla Türkçe öğretiminde kültür aktarımına katkısı üzerine bir değerlendirme* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi.

- Polat, Ö. S., & Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şiir etkinliklerinin kültürel işlevi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(7), 815-834.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sancar, E. S. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Anadolu Hikâyeleri adlı metinlerin kültür aktarımı açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Sayid Açıkgoz, E. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitabı: (A1-A2 Düzeyi)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Sever, P. (2019). *Yeni Hitit dil öğretim seti ile Yedi İklim dil öğretim setinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Tanrikulu, L., & Çelik, S. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde broşürlerin kültür aktarımında kullanımı. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 62-73.
- Türkben, T., & Alptekin, E. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dijital Öyküleme Aracılığıyla Kültürel Öğelerin Aktarımı. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(1), 23-58.
- Yavuzel, T. S. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel aktarım açısından türkülerin önemi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi.
- Yazıcı, E., & Göktentürk, T. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yeni bir model: Kültür Günleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 48-77.
- Yeşilyurt, E. T. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımında Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesinde değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Yigit, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölge oyunları ile kültür aktarımı: Karagöz örneği. İçinde Y. Demirel (ed.), *Eğitim Bilimleri*, 197-219. İksad Yayınevi.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.